

Madártani megfigyelések 1985 telén

VARGA András
Gyöngyös, Mátra Múzeum

ABSTRACT: Author writes on his ornithological observations in the area of Gyöngyöshalász during the unusually cold winter of 1985.

1985. januárjában szokatlan hideg köszöntött az országra. Január első napjaiban erős erdei cankó mozgásra lettem figyelmes Gyöngyöshalász térségében. A Gyöngyös-patak kb. 2 km-es szakaszát vizsgálati területként kijelöltem, amit február közepéig tk. rendszeresen bejártam (kb. a Vízműtől a vámosgyörki műút Gyöngyöshalász D-i szélén lévő hídjáig). Feljegyeztem a bejárt szakasz hosszát, a hőmérsékletre, időjárásra vonatkozó adatokat, valamint a megfigyelt madárfajokat.

- január 6.: (2-300 m), alkonyatkor: Tringa ochropus (6-7 pld).
 január 8.: (kb. 1000 m), reggel 8h: Anas platyrhynchos (8-10 pld), Alcedo atthis (1), Anthus spinoletta (1 pld).
 január 12.: (3-400 m), alkonyatkor: Anas platyrhynchos (15-18 pld), Anas acuta (1 pld), Lanius excubitor (1 pld).
 január 13.: (kb. 800 m), reggel 7-9h: Tringa ochropus (3 pld), Gallinago gallinago (2), Limnocyptes minimus (3), Alcedo atthis (1), Corvus frugilegus (50-60 pld húzott), Turdus pilaris (47), Merula (4-5), Anthus spinoletta (2), Fringilla coelebs (9).
 január 15.: (kb. 1000 m), du. 15-16h: Anas platyrhynchos (30 pld), Tringa ochropus (4 pld), Limnocyptes minimus (1 pld), Alcedo atthis (1 pld).
 január 18.: (kb. 100-150 m), de. 10h: Anas platyrhynchos (1 pld), Tringa ochropus (2 pld, a patakba gázolt, a hasát érte a víz), Anthus spinoletta (1 pld).
 január 20.: (kb. 1000-1500 m), Anas platyrhynchos (5 pld), Tringa ochropus (2-3 pld), Gallinago gallinago (2-3), Alcedo atthis (1). A patak völgyben egy vadászó karvalyt figyeltem meg amint egy havasi pityert zsákmányolt. Elképzelhető az, hogy a patak völgyben áttelelő 2-3 havasi pityer karvaly áldozata lett. A fenti esetet követően ezt a fajt a későbbiek során már nem észleltem.
 január 22.: (kb. 800 m), ónos eső, ami azonnal megfagyott: Anas platyrhynchos (6 pld), Tringa ochropus (2-3 pld), Gallinago gallinago (2 pld).
 január 23-26-ig enyhe felmelegedés, fagy csupán az éjjeli és a reggeli órákban volt.
 január 27.: éjjel és nappal szitáló eső, fagymentes idő.
 január 29.: (kb. 800 m), Alcedo atthis (1 pld), Tringa ochropus (1 pld).
 január 31.: (kb. 800 m), madarat nem észleltem.
 február 5.: (kb. 1700 m), Alcedo atthis (1 pld).
 február 10.: (kb. 900 m), az esti órákban, enyhe havazás: Gallinula chloropus (1 pld), Tringa ochropus (2 pld), Gallinago gallinago (1 pld).
 február 15.: (kb. 800 m), -5, -10 °C, 8-10 cm-es hótakaró: Anas platyrhynchos (9 pld), Gallinago gallinago (1 pld).
 február 17.: (kb. 1500 m), -3, -8 °C, enyhén napos idő, napközben hőszítálás: Anas platyrhynchos (65-70 pld a patakon, 150-160 pld húz), Gallinago gallinago (4), Limnocyptes minimus (1 pld), Rallus aquaticus (1 pld).
 február 19.: (kb. 800-900 m), -6, -10 °C, hótakaró: Anas platyrhynchos (70-75 pld), Limnocyptes minimus (1 pld), Emberiza schoeniclus (1 pld).

Megfigyeléscímet elfoglaltságom miatt meg kellett szakítani. Március végén újra felkerestem a területet, ahol valószínűleg az enyhülő időjárás következményeképp, 1-1 tükérecén kívül, más vízmadárral nem találkoztam.

1984. XII. 15-én elhullott erdei cankó zuzatartalmát alkalmam volt megvizsgálni, ami néhány Chironomus lárvát leszámítva teljes tömegében, apró halak csont és bőrmaradványából állt.

VARGA András H-3200 GYÖNGYÖS
Mátra Múzeum Kossuth út 40.

BONDOR Antal (szerkesztésében): A bükk. Akadémiai Kiadó, Budapest 1986.

A Magyar Tudományos Akadémia Agrártudományok Osztályának Erdészeti Kismonográfia sorozatának legújabb kötete: A bükk.

A bükk hazánkban őshonos, a hegy- és dombvidékek jellegzetes fafaja. Az ország erdőterületének 6,6 %-át teszi ki. A fatermesztésben betöltött gazdasági szerepe az elsők közé sorolja.

A környezetvédelemben a bükkösök és bükk-társulások jelentős szerepet játszanak. Néhány példát kiemelve: vízlisztelés, erózió, levegőtisztítás, vadgazdálkodás.

A kötet szerzői naprakész hazai és külföldi kutatási eredményekről tájékoztatnak monográfiájukban. Az egyes fejezetek témakörei megismertetik az érdeklődőt a bükk általános tulajdonságain és funkcióin kívül, a legcélravezetőbb nemesítési eljárásokkal, s közlik az öröklődő tulajdonságok vizsgálatának eredményeit.

A szaporítóanyag-termelés című fejezetben a magtermésről, gyűjtésről, tárolásról, csemetetermelés hagyományos és intenzív módszereiről olvashatunk.

Az 5. fejezet a bükkösök felújításával foglalkozik, részletes kutatási eredményekkel segítve a szakembereket.

A bükkösökben általában a minőségi fatermesztés szabja meg az erdőnevelési teendőket. A 6. fejezetben erről, valamint az erdőnevelés végrehajtásáról kapunk ismereteket. Itt mutatják be az erdőnevelési modelltáblákat.

A bükkösök fatermése című fejezet táblázatai tartalmazzák a korszerű fatermelési tábláktól megkívánt összes fontos információt.

A következő fejezetek tájékoztatnak a fakitermelésről, a fatermesztés gépesítéséről. A bükkösök védelmében a szerző ismerteti az abiotikus tényezők okozta kártételeket, az emberi beavatkozások káros hatásait és a biotikus károsítókat. Részletesen ír a megfelelő védekezési eljárásokról. A 11. fejezet a bükk fájának sokoldalú felhasználásáról tájékoztat, majd a bükkfatermesztés ökonómiai vizsgálata zárja a kismonográfiát.

KOVÁCSNÉ, FÖLDESSY Marianna
Mátra Múzeum
GYÖNGYÖS